

Wanneer wij dan nu voor de periode die door dit deel bestreken wordt, het werk van de illegale organisaties gaan behandelen (wij zijn er overigens van overtuigd dat er heel wat illegaal werk bedreven is dat geen enkel spoor in het documentatiemateriaal nagelaten heeft, bijvoorbeeld sabotage, door individuele personen of kleine groepjes gepleegd), dan willen wij beginnen met de eerste falsificatiegroepen en andere activiteiten ten bate van onderduikers, hetgeen ons brengen zal tot de eerste z.g. verzorgingsgroepen waaronder de grootste: de al eerder genoemde Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers. Vervolgens komen wij bij de illegale pers waarbij de oprichting van *Trouw* gememoreerd zal worden (de voortzetting van *Je Maintiendrai* waarin personen uit de Nederlandse Unie een dominerende rol gingen spelen, behandelden wij reeds in hoofdstuk 3 van ons vorige deel). Van de illegale pers komen wij bij de spionagegroepen en de verbindingswegen, in welk kader wij natuurlijk weer aandacht zullen besteden aan de activiteiten van Londen. Dan komt de sabotage aan de orde en zij zal, evenals in ons vorige deel het geval was, een logische overgang vormen naar de illegale CPN die immers op sabotagegebied bijzonder actief was. Wij eindigen het hoofdstuk, zoals wij ook met het aan de illegaliteit gewijde hoofdstuk in deel 5 deden, met de beschrijving van wat men 'de strijd om de macht' zou kunnen noemen: strijd tussen de Ordedienst die van de zomer van '42 af opnieuw opgebouwd werd, en het Grootburgercomité (met zijn uitvoerend orgaan: het Nationaal Comité) dat zich in januari '42 officieel geconstitueerd had.

Eerste falsificatie- en verzorgingsgroepen

De taak die de falsificatie- en verzorgingsgroepen zich stelden, was het bieden van hulp aan allen die door de Duitsers gezocht werden: illegale werkers die zich van hun oorspronkelijk bestaan losgemaakt hadden en dus 'illegaal' leefden, Joden die zich moesten schuilen, arbeiders en anderen die weigerden in het kader van de z.g. arbeidsinzet naar Duitsland te vertrekken. Voor die drie groepen (er kwamen later nog andere bij) was het moeilijk, zo niet onmogelijk, om op vertoon van hun distributiestamkaart plus inlegvel de nodige bonkaarten voor levensmiddelen te krijgen en het gebruik van hun eigen persoonsbewijs was hoogst riskant.

Wat nu die distributiesbescheiden betreft: het namaken van bonkaarten was technisch moeilijk. Het is wel geprobeerd maar, aldus onze indruk, in hoofdzaak door falsificateurs die het er om te doen was, geld te verdienen in de